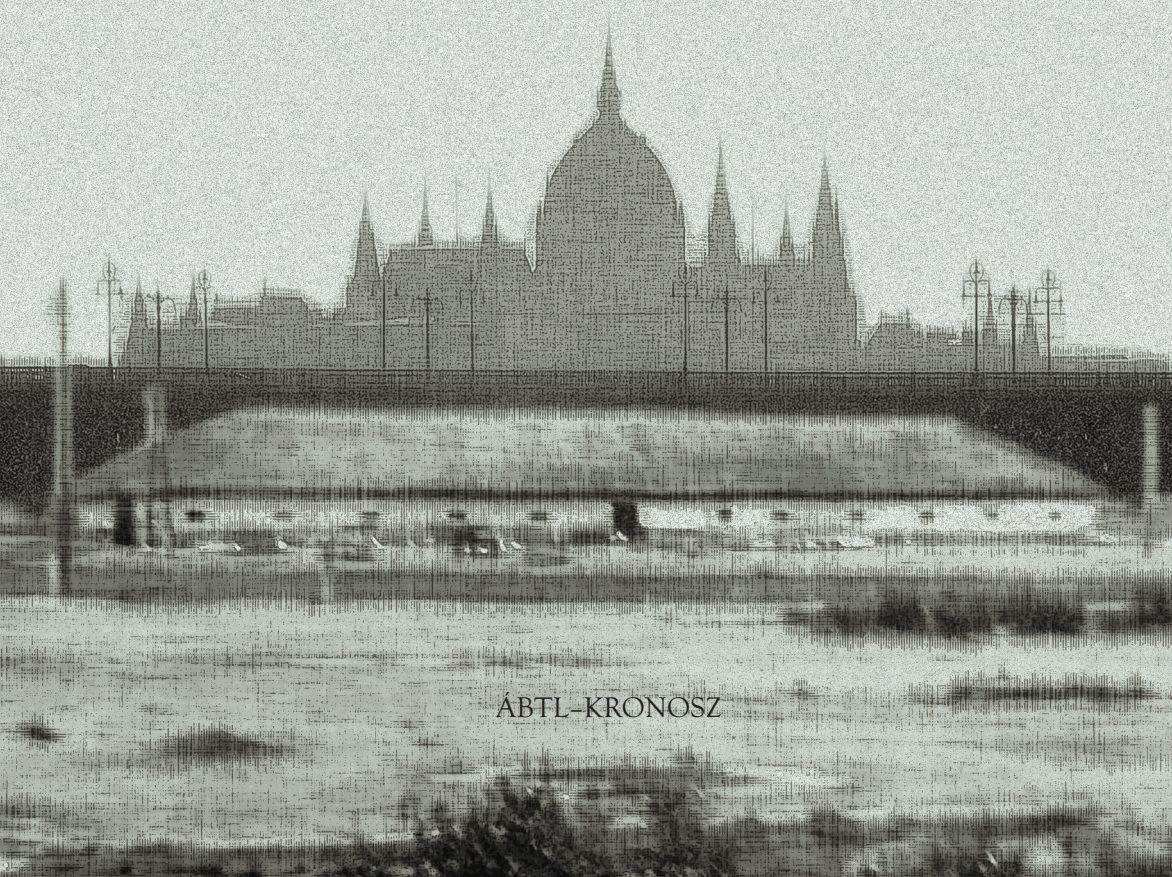

GÁLSZÉCSY ANDRÁS

A birkahodálytól a parlamentig

Életinterjú

ÁBTL-KRONOSZ

Gálszécsy András

A birkahodálytól a parlamentig

GÁLSZÉCSY ANDRÁS

A birkahodálytól a parlamentig

Életinterjú

Az interjút 2016–2017-ben

VÁRKONYI BENEDEK

készítette

Szerkesztette:

GYARMATI GYÖRGY

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

Kronosz Kiadó

Budapest–Pécs

2018

Jelen elektronikus kiadvány a Kronosz Kiadó és az Állambiztonsági
Szolgálatok Történeti Levéltára gondozásában
2018-ban megjelent nyomtatott kötet változatlan kiadása

pdf ISBN 978-615-6027-12-2

A névmutatót összeállította:
Erőss Zsolt

Kiadja az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
és a Kronosz Kiadó

Felelős kiadó
az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára főigazgatója
és a Kronosz Kiadó ügyvezetője

© Gálszécsy András
© Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
© Kronosz Kiadó

TARTALOM

I. Gyerekkor a soknemzetiségű Mohácson – a Horthy-korszakban	11
II. Ifjúsági kalandtúrák – kitelepítés, munkaszolgálat – a Rákosi-korszakban	49
III. Családi és rendszer-konzolidáció – a Kádár-korszakban	115
IV. Az ország legnagyobb orvosgyetemén – a rendszerhanyatlás évtizedében	161
V. Egy antipolitikus a rendszerváltás kormányánál	197
VI. Az aktív nyugdíjas ex-miniszter	275
Névmutató	305

*Legyen érdekes az életed.
(kínai átok)*

ÜDVÖZÖLLEK NYÁJAS OLVASÓ!

Köszönöm, hogy kitüntetsz érdeklődéssel, életútinterjúm iránt. Látni fogod, hogy nyolcvanöt évem csak annyira változatos, mint az a kor volt, amelyben éltem. Két dolog lehet talán rendhagyó. Az egyik, hogy soha semmilyen állásra nem kellett jelentkeznem. A másik, hogy soha nem voltam semmilyen párt tagja. Ettől még érdekes volt az életem, sőt voltak olyan időszakok, amikor még élveztem is.

Gálszécsy András

I GYEREKKOR A SOKNEMZETISÉGŰ MOHÁCSON – A HORTHY-KORSZAKBAN

Kezdjük a gyerekkora előttről: a szülei hova valósiak?

Szüleim az ország két, távoli végéből eredtek. Apám, Tivadar 1898-ban született Aradon. Nagyapám, Ferenc vasúti tiszt volt, 1920-ban Arad állomásfőnökségét hagyta ott a románoknak. Feleségét Vilinek Máriának hívták, szlovák származású volt. Dédapám, András, királyi erdőigazgató volt. Nem tudom pontosan, hogy ez a funkció mit takar. Felesége román származású lehetett, mert Ileana Mária Popnak hívták. Ilyen értelemben az Osztrák–Magyar Monarchia terméke vagyok, különösen, ha figyelembe veszem, hogy anyai ágon még osztrák felmenők is vannak. A család predikátuma pedig gönci. Hozzá kell tennem, hogy az összes családi papírunk ötvenben elveszett, amikor elvittek bennünket a Hortobágyra. Így a család korábbi történetét a szüleimtől tudom.

Sok családnál megesett a huszadik században, hogy a menekülések, elhurcolások nyomán elvesztek hivatalos és magán iratok. Multidézésnél maradt a szóbeliség, vagy utólagosan kellett korábbi okmányokat – azok hiteles másolatát – beszerezni.

Édesapámnak például igazolnia kellett, hogy három nemzedéken keresztül nincs zsidó a családban. A negyvenes években a zsidótörvények miatt minden közhivatalnoknak igazolnia kellett, hogy háromíziglen a fölmenők férfiak, nők vonalán nincs zsidó a családban. Ehhez akkor simán hozzájutott, annak ellenére, hogy Aradról kellett beszerezni. A román ható-

ságok ebben nem akadékoskodtak. Apám Aradon érettségizett, és onnan vonult be 1916-ban, tizennyolc éves korában, az első világháború kellős közepén katonának. Karpaszományos tisztjelölt szakaszvezetőként vonult be, és az összeomláskor főhadnagyként jött vissza a frontról, három vitézségi éremmel dekorálva.

Akkor nem ment vissza Aradra.

Nem, ott már a románok voltak az urak. Szülei is eljöttek. Egy évig – sok más családhoz hasonlóan – marhavagonban laktak a fővárosi Rákosrendező pályaudvaron. Azután Gyömrőn vettek egy kis családi házat. Ott is vannak eltemetve.

Akkor ez már 1920 után volt.

Igen. Amikor hazajött az orosz frontról, egyenesen Szegedre ment, a Nemzeti Hadsereghez. Húszéves fiatal főhadnagy. Ebben a korban a főhadnagy egész szép rendfokozat. Horthy Miklóssal, egyik akkori alakulatával érkezett föl Budapestre. Amikor a békekötés után limitálták a hadsereg létszámát, a csendőrség volt a volt honvédek egy részének a menekülőútja. Így lett belőle honvéd főhadnagyból – lovastiszt volt egyébként – lovas csendőr főhadnagy.

Tehát a rendfokozatát megtartva lett csendőr.

Igen, egyszerűen áthelyezték a Magyar Királyi Csendőrséghez csendőr főhadnagynak, és megbízták a Pécs-bányatelepi csendőrőrs parancsnokságával. Nagyon fiatalon lett egy nyolc vagy tíz fős csendőrőrs parancsnoka. Azért csináltak Pécs-bányatelepen csendőrőrsöt, hogy a bányászokat szemmel tartsák. Anyámmal véletlenül ismerkedett meg, egyik tisztársá esküvőjén. Anyai ágon baranyai vagyok, Pécs–Mohács környéke a család eredete. Anyai dédapám osztrák. Tanító volt, Bécsből jött hajóval a családi legendárium szerint, ahol megismerkedett egy csinos, fiatal, jómódú özvegyasszonnyal, aki Mohácson élt, s akit feleségül vett.

Akkor végül is Ausztriából Magyarországra költözött.

A tanítói mesterséget soha nem gyakorolta. Nem volt rá szükség, mert az özvegynek volt földbirtoka, családi háza. Módos gazda lett belőle. Volt a Mohácsi-szigeten egy háromszáz katasztrális holdas birtok, két szőlő a mohácsi szőlőhegynek nevezett Duna-menti dombvonulaton.

Ez honnan volt?

Az özvegy vagyonából. Egyébként szintén német származású volt, akkori-ban svábnak mondták. Seipold Máriának hívták, tipikus német név. Beck András volt a dédapám neve. Két oldalról is András lettem, mert az apai dédapám is András volt. Anyám apai ága egy kismemesi família, nagyapámat marosjárai Rozsnyay Bélának hívták. Nagyon fiatalon elvált a nagyanyámtól, hogy miért, azt soha nem kérdeztem. Édesanyám négyéves volt, amikor elváltak, és utána a nagyanyám hozzáment egy huszártiszthez. Jeszenszky József huszárszázadoshoz.

Ez mikor történhetett?

Valamikor a huszadik század legelején, mert anyám négy éves volt, 1904-ben született. A nevelőapa nagyon szerette anyámat, anyám is őt, Jóska apának hívta. Amikor Jeszenszky József meghalt, az ibafai Jeszenszky birtok egy részét nagyanyám özvegyi jogon megörökölte. Tehát akkor már nemcsak Mohácson volt egy földbirtok, hanem Ibfán is. Az egy három-ezer valahány száz holdas nemesi birtok volt. Ő a három Jeszenszky családból a kisjeszeni és megyefai Jeszenszkyek közül való volt. Jeszenszky Géza külügyminiszter kollégám nagyjeszeni. És van még egy báró Jeszenszky família, akikről én az égardta világon semmit nem tudok. Így jött össze a két família. Apám meg azért lett rendőrtiszt, mert anyám közölte, hogy ő nem hajlandó az ország másik végébe vagy bárhova költözni. A csendőrség ugyanis a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott, és helyezték a tiszteket. Viszont a rendőrség az városi rendőrség volt, a Belügyminisztériumhoz tartozott, és azokat nem helyezték, hanem kinevezték valahova, és ott szolgáltak. Apám intézte el, hogy csendőr fő-

hadnagyból rendőrfelügyelő legyen, az felelt meg a csendőr főhadnagynak. Így Mohácson maradt, kompromisszumot kötött, hogy elvehesse anyámat. Átállt rendőrnek.

Az kevesebbet jelentett, mint csendőrnek lenni? Miért volt ez kompromisszum?

Nem, ugyanannyit ért, hogy úgy mondjam. Társadalmilag a katonatiszt volt a legmagasabb, az teljesen egyértelmű volt. A csendőr meg a rendőr abban különbözött, hogy a csendőrség vidéken teljesítette közrendvédelmi feladatait, a rendőrség pedig a városokban. A csendőrőrsök a falvakban voltak. Ezek bizonyos mértékig szinonimák voltak. A rendőrség a Belügyminisztériumhoz tartozott mint a közigazgatás egy része, a csendőrség pedig a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott mint a honvédség tartaléka. A csendőrségnek katonai szolgálati szabályzata volt, és voltak olyan csendőralakulatok, amelyek könnyű harcokcsival meg gépfegyveres századokkal is rendelkeztek. A rendőrségnek ilyen nem volt. A rendőröknek pisztoly és kard oldalfegyvere volt, a csendőröknek puska. A tisztek és a legénység mindkét testületnél kardot is viselt. A csendőrség jobban felfegyverzett alakulat volt.

Eszerint ő akkor Mohácson telepedett le.

Mohácson volt őrszemélyzeti parancsnok, a házasságkötési időtől 1948-ig. Tehát hosszú ideig.

Mikor kötöttek házasságot?

Ezt nem tudom pontosan, valamikor a húszas évek vége felé lehetett. Valamiért a nagymama nem írta be a házasságkötés időpontját a családi bibliába. Beírta a születést meg a halált, de a házasságkötést nem.

De a szülei azért emlékeztek erre?

Biztosan, de sose kérdeztem. Gyerekként nekem ez nem volt érdekes. Azért gondolom, hogy a húszas évek második felében, vége felé lehetett, mert harmincban született egy nővérem, aki szegény három hónapos korában meghalt.